

ارزیابی برخی صفات مهم توده‌های بومی خربزه استان‌های خراسان (رضوی، شمالی و جنوبی)

علیرضا سبحانی و مجید رضا کیانی

به ترتیب عضو هیات علمی و محقق مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان

چکیده: به منظور جمع آوری و بررسی خصوصیات توده‌های بومی خربزه استانهای خراسان ۱۷ توده جمع آوری شده خربزه، در قالب یک طرح بلوکهای کامل تصادفی در سه تکرار و در دو سال متوالی با هم مقایسه شدند. توده‌های خربزه از نظر تمامی صفات مورد بررسی اختلافات معنی‌داری را نشان دادند. در سال ۱۳۸۰ توده‌های بندی، کوهسرخ کاشمر، عباس شوری، جعفرآبادی و حاج ماشاءاللهی در بین ۱۷ توده بررسی شده، بهترین عملکرد را داشتند. توده قصری (خربزه زرد مشهدی) که بیشترین تولید را در سطح استان‌های خراسان (به خصوص خراسان رضوی) دارد، نسبت به ۶ توده عملکرد کمتری را نشان داد. درصد قند خربزه تاشکندی (درگزی)، کوهسرخ کاشمر و خاقانی از سایر توده‌ها بیشتر بود. بالاترین تعداد میوه در بوته را خربزه‌های کوهسرخ کاشمر و عباس شوری و بزرگترین میوه‌ها را خربزه جعفرآبادی و حاج ماشاءاللهی داشتند. در شهرستان بیرجند، خربزه حاج ماشاءاللهی بیشترین عملکرد و متوسط وزن یک میوه را داشت. خربزه‌های جعفرآبادی و بندی در رتبه‌های دوم و سوم قرار داشتند. در شهرستان تربت‌جام نیز توده حاج ماشاءاللهی بالاترین عملکرد را داشت و بعد از آن توده‌های کوهسرخ کاشمر و عباس شوری عملکرد خوبی را تولید کردند. بالاترین متوسط میوه در تربت‌جام مربوط به توده حاج ماشاءاللهی و بیشترین تعداد میوه در بوته مربوط به توده کوهسرخ کاشمر بود. بررسی توده‌های مختلف خربزه در این آزمایش نشان داد که در بین توده‌های استان خراسان، تنوع زیادی از نظر صفات مختلف وجود دارد که این تنوع صفات می‌تواند مورد توجه اصلاح‌گران قرار بگیرد. با توجه بیشتر به توده‌های محلی و خالص سازی آنها می‌توان عملکرد و کیفیت مطلوبی را از این توده‌ها بدست آورد.